

SZÉKELY BOTOND

Szerződési szabadság a hivatásos sporttevékenység tükrében

Contractual Freedom in the Context of Professional Sports

Abstract: The study examines the principle of contractual freedom in the context of professional athletes' legal relationships. It analyzes the legal frameworks and norms governing the relationships between athletes and sports organizations, with a particular focus on the self-regulatory role of sports organizations. The rules set by these organizations significantly influence and often limit the contractual freedom of athletes. The aim of the study is to highlight the legality and necessity of these restrictions and to explore how they align with the principle of contractual freedom and constitutional rights.

Keywords: contractual freedom, professional athletes, sports organizations, self-regulation, legal frameworks, constitutional rights

A szerződési szabadság a magánjogi jogviszonyok, illetve a szerződéskötési folyamatok immanens eleme, amely alapjaiban határozza meg a gazdasági élet résztvevői közötti kapcsolatok dinamikáját. A hivatásos sporttevékenységre irányuló szerződéseknek is fontos aspektusát képezi ez az alapelv, ugyanis a hivatásos sportoló vagy a magánjog területéhez tartozó megbízási szerződés, vagy a magánjog speciális szegmensét képező munkaszerződés alapján fejt ki a sporttevékenységét. Ebből adódóan a hivatásos sportszerződések is magánjogi jogviszonyokat teremtenek, tehát a szerződési szabadság elvének hasonlóképpen érvényesülnie kell a hivatásos sportszféra piaci szereplőinek – azaz a sportoló és a sportszervezet – szerződéskötésekor. Azonban jelen terület vonatkozásában a szerződési szabadság vizsgálatakor figyelembe kell venni bizonyos speciális aspektusokat, mint például a sportszféra tagozódását és részben az ebből adódó autonóm önszabályozást, amelyek következtében a törvényi rendelkezések mellett az adott sportág egészére kiterjedő további – szinte minden esetben – kötelező érvényű sportági szabályzatok is befolyásolják a sportolók jogviszonyát. Emiatt a sportolók szerződési szabadsága körülhatároltabb a hagyományosabb értelemben vett szerződő felekéhez képest.

A tanulmány célja, hogy áttekintő jelleggel vizsgálja a szerződési szabadság elvének érvényesülését a hivatásos sportolók jogviszonyának tekintetében. Ezért először a sportszervezetek tagozódását, majd az önszabályozás jelenségét, illetve a szerződési szabadság elvének alapvető sarokpontjait szükséges áttekinteni. Mindezek után

vizsgálható a hivatásos sportolók jogviszonyának vonatkozásában a szerződési szabadság keretrendszere és érvényesülése.

1. Sportszervezetek tagozódása

A szerződési szabadság érvényesülését jelentős mértékben befolyásolja a sportszféra önszabályozó működése. Ez a jelenség – mondhatni monopolstátusz – részben a sport társadalomban betöltött szerepéből, részben pedig a sportszervezetek tagozódásából adódik. Ezért először a probléma forrásának felderítése érdekében a sportszféra különböző szervezeti egységeit, illetve tagozódását tekintem át a sportági szövetségek szempontjából.

A sportszervezetek az európai modell alapján a piramisjellegű felépítést követik.¹ E modell szerint a különböző formában működő, sporttevékenységet folytató, valamint jogi személyiséggel rendelkező sportszervezetek négy szintje különíthető el. A legfelsőbb szinten működnek a nemzetközi szövetségek, amelyekben – az egy szinttel alacsonyabban elhelyezkedő – nemzeti szövetségek csoportosulnak. Fontos megjegyezni, hogy az előbb említett nemzetközi szövetségekben minden állam legfelsőbb nemzeti szövetsége rendelkezik tagsági jogviszonnyal egy sportág tekintetében, tehát egy adott állam képviselőjében csak egy nemzeti szövetség lehet jelen.² A nemzeti szövetségek felelnek értelemszerűen a nemzeti szintű sportesemények, illetve bajnokságok szervezéséért egy adott sportágon belül, továbbá az adott sportággal kapcsolatban általános jelleggel látják el a feladataikat. Mindemellett szabályozó szervként is működnek, amely funkciójuk a monopolpozíciójukból ered, hiszen minden országban alapesetben egy nemzeti szövetség található az adott sportág vonatkozásában.³

A nemzeti szövetségek foglalják magukba a regionális szövetségeket, amelyek egy adott régióra levetítve látják el az adott sportágon belül a feladataikat. E szint alatt helyezkednek el a sportklubok, illetve sportegyesületek, amelyek a regionális szövetségekben rendelkeznek tagsági jogviszonnyal.⁴ Fontos megjegyezni, hogy Magyarországon nem feltétlenül működnek regionális szövetségek, hanem a sportklubok direkt módon a nemzeti szövetségekben rendelkeznek tagsági jogviszonnyal.

Ennek a témakörnek a hazai vetületét tekintve a sportról szóló 2004. évi I. törvény (továbbiakban sporttörvény / Stv.) szabályozza a sportszervezetek tagozódását. A sporttörvény 15. § (1) bekezdése szerint sportszervezetnek minősül a sportegyesület, a sportvállalkozás, a sportiskola és az utánpótlás-nevelést végző alapítvány is. Továbbá a 15. § (2) bekezdése alapján a nemzeti válogatottat működtető szövetségekre is irányadó az (1) bekezdésben foglalt szabályozás. Tehát az európai modell nyomán, a

1 European Commission: *The European Model of Sport*, 2.

2 *Uo.*

3 European Commission: *The European Model of Sport*, 3.

4 *Uo.*

sportszervezetek piramisjellegű szervezeti rendszerének a legalsó szintjén helyezkednek el a sportegyesületek, a sportvállalkozások, a sportiskolák és az alapítványok. Alapvetően ezek a jogi személyek állnak közvetlenül szerződéses jogviszonyban a sportolókkal. Ezen a ponton fontos kitérni a sportvállalkozások típusára, ugyanis ez egy tágabb, összefoglaló megnevezése a polgári jog által szabályozott, sporttevékenységet folytató gazdasági társaságoknak. Tehát az előbbieken említett jogi személyek mellett a sportklubok korlátolt felelősségű társaság vagy részvénytársaság formájában is működhetnek a Stv. 18. § (2) bekezdése szerint.

A lépcsőzetes szervezeti rendszerből aódoan a sportolókat foglalkoztató sportklubok több, különböző típusú jogi személy formájában is létrejöhetnek, azonban a professzionális szinten tevékenykedő játékosokat jelentős részben a vállalkozások szerződtetik, ugyanis a hivatásos szférában általában a gazdasági társaságok rendelkeznek megfelelő erőforrással ahhoz, hogy az ipar és a piac által diktált igényeket követni tudják. Magyarországon is hasonló gyakorlat uralkodott korábban, ugyanis a hivatásos sportolók foglalkoztatásához szükséges pénzügyi háttérrel csak a vállalkozások voltak képesek megteremteni, mivel gazdasági társaságként több csatornán keresztül juthattak bevételhez a profitot termelő gazdasági tevékenységük által. Azonban az állam megteremtette a hazai sportfinanszírozási rendszernek egy új formáját, amely csökkentette a sportegyesületek és a vállalkozások közötti szakadékot, ezzel lehetővé téve az egyesületek számára is a hivatásos sportolók foglalkoztatását.⁵

A nemzetközi gyakorlatban és a hazai piacon is egyes sportágakban – amelyek alatt jellemzően tömegsportokat, illetve látványsportokat kell érteni – továbbra is a sportvállalkozások képesek megteremteni a hivatásos sporttevékenységhez szükséges környezetet. A nemzetközi szakirodalom⁶ szerint a sportvállalkozások meglehetősen céltudatos, jól irányzott stratégiát folytatnak a sporttevékenység – mint gazdasági tevékenység – biztosítása érdekében, hiszen ezek a vállalkozások piaci felméréseket készítenek a sportszférát illetően, sporttevékenység köré épített üzleti stratégiát alakítanak ki, és ehhez befektetőket is keresnek. Tehát a sportegyesületek nem feltétlenül rendelkeznek vagy nem is tudnak fenntartani egy ilyen jellegű működéshez szükséges apparátust.

2. Sportszervezetek autonóm státuszát megalapozó gazdasági működés és önszabályozás

A sportszféra szervezeti felépítése mellett a szerződési szabadságot befolyásoló önszabályozás másik fontos alappillére a sportszervezetek gazdasági tevékenysége, amelynek a kialakulását a sport üzleti ágazattá válása eredményezte. Tehát

5 T/3371. számú törvényjavaslat indokolással – a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról [6. §-hoz].

6 Robert CASE: *Entrepreneurship = Encyclopedia of Sport Management*, szerk. PEDERSEN Paul M., Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 165.

a strukturális működés jellemzői és a sporttevékenységhez kapcsolódó gazdasági aspektusok szorosan összefonódnak, ezáltal egy komplex környezetet teremtve, amely legitimálja a sportszféra önszabályozását. Az előző fejezetben áttekintettem a sport-szervezetek tagozódását, ezért az alábbiakban a hivatásos sport és az ahhoz kapcsolódó gazdasági tevékenység kialakulását mutatom be röviden.

Meglehetősen érdekes a professzionális sport indulása előtti időszak, ha a sport akkori rendeltetését és környezetét vizsgáljuk. A mai körülményekkel ellentétben a sport a XX. század közepéig tisztán magánjellegű tevékenység volt. Ekkor még az üzleti szférához egyáltalán nem kötődött, ugyanis a sportegyesületek egyetlen célja a sportolási lehetőség biztosítása volt a természetes tagjai számára. Ezért ezek a sportegyesületek jogi személyiséggel sem rendelkeztek, hiszen értelemszerűen se megbízási szerződést, se munkaszerződést nem kötöttek a tagjaikkal a sporttevékenység folytatása érdekében.⁷ A XX. század második felétől indult el az a tendencia, amely során elkezdett kialakulni a mai hivatásos sportszféra. Ekkor ugyanis megjelentek a magánjogi jogállású sportszervezetek, amelyek egy adott sportág művelésére specializálódva megalkották saját alapszabályaikat, illetve szervezeti és működési szabályzataikat.⁸ A sport iránti igény növekedésével párhuzamosan szivárgott be az üzleti szféra a sport területére, ami szükségszerűen együtt járt a „kommercializálódás” folyamatával.⁹ Mindezek következtében a súlypont eltolódott a kezdeti célokhoz képest, mivel a sportvállalkozások sokkal inkább a sportolók „hasznosságához” és „felhasználhatóságához” kapcsolódó lehetőségeket kezdték el vizsgálni, ugyanis ezek azok a paraméterek, amelyek mentén megállapítják, hogy az adott sportoló alkalmazása mekkora mértékben mozdítja előre az üzleti tervek megvalósulását.¹⁰

További fontos tényező a sportvállalkozások szempontjából a sportolók közvetett hatása az egyes sportgazdasági faktorokra. Tulajdonképpen e szempont alatt a sporttermékek fogyaszthatóságát kell érteni, amelyekre meglehetősen nagy hatást gyakorol a kiemelkedő társadalmi státuszú sportolók játékon kívüli tevékenysége, magatartása és megítélése. A sportszféra gazdasága ebből a szempontból is rendkívül speciális, mivel a sporttermékek egyedi jellemzője, hogy akár az előállítás pillanatában is fogyaszthatóak (például sportesemények, mérkőzések stb.), és szignifikáns emocionális kötődést táplálnak irántuk a fogyasztók, akikre sok esetben rajongóként is tekinthetünk. Mindezek következtében egy adott sporttermékre irányuló kereslet mértéke jelentősen függ a sportolók teljesítményétől és népszerűségétől. Tehát egy „merchandising” körébe tartozó termék iránti elkötelezettség és a sportoló iránti rajongás hatására a fogyasztók akár szívesebben fogyasztanak egy olyan sportterméket – vagy néznek egy olyan sporteseményt –, amely alapvetően önmagában egyhangú

7 SÁRKÖZY Tamás: *A sport, mint az állami-jogi és az önszabályozás határterülete*, Állam- és Jogtudomány, 2000/3–4, 212–213.

8 *Uo.*

9 SÁRKÖZY Tamás: *A hivatásos sport gazdasági jogi alapkérdései Magyarországon*, Gazdaság és Jog, 2000/7–8, 38.

10 John SOLOW, Peter ALLMEN VON: *Performance expectation, contracts and job security = Research Handbook of Employment Relations in Sport*, szerk. Michael BARRY, James SKINNER, Terry ENGELBERG, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2016, 47.

lenne.¹¹ Tehát a sporttermékek fogyaszthatóságát szinte egy az egyben a sportolók határozzák meg a megfelelő marketingtevékenységek mellett. Ugyan a mérkőzések kimenetelét teljes mértékben nem tudják befolyásolni a játékosok, mégis jelentősen hozzájárul a sportvállalkozások profittermeléséhez, ha az adott sportoló maga is egy kelendő terméként jelenik meg. Ebben az értelemben maguk a sportolók is a sportvállalkozás immateriális javaként végzik a sporttevékenységüket.¹² A vállalkozások a gazdasági tevékenységüket szem előtt tartva az adott szituációhoz, illetve akár fogyasztói visszajelzésekhez igazodva kezelik a sportolókat, hiszen a domináns pozíciójukból adódóan könnyen megtehetik, hogy az adott játékost egy mérkőzésen nem állítják játékba vagy nem szervezik meg számára a meccset.¹³ Meglátásom szerint ez a gazdasági környezet kiváló lehetőséget biztosít a sportvállalkozások kiépítésére, hiszen ily módon egyszerűbb kontrollt gyakorolni a vállalkozás vagyonának egy része fölött a piac relációjában, mivel a profitot termelő egységek egy szegmense – jelen esetben a sportolók – az üzleti stratégia szempontjából kiváló termék–kontroll arányt mutató „munkaeszközként” jelennek meg a generatívumokban. Tehát a sportesemények jellegéből adódóan a sportolók könnyebben generálnak keresletet a termékek iránt. Ezenfelül továbbá a sportolók tevékenységét – mint profitot termelő terméket – könnyebb korrigálni az üzleti terveknek és piaci elvárásoknak megfelelően. Hiszen mindennek ellenére a sportolóknak mégis el kell fogadniuk ezeket a piaci és foglalkoztatási tényezőket, ugyanis nincs más lehetőségük. Elméletileg fennáll a lehetőség, hogy kilépjenek az olyan környezetből, amelyben aránytalan dominancia alatt kénytelenek tevékenykedni, azonban az erre irányuló opciók limitáltak. Ezért érdemes megvizsgálni, hogy a szerződési szabadság és a diszpozitivitás elvének tükrében mégis miként kerülhetnek kiszolgáltatott helyzetbe a sportolók.

3. A szerződési szabadság érvényesülése általában és a sportszférában

Ha megvizsgáljuk a szerződési szabadság alapelveinek általános sarokpontjait, és összevetjük a sportszférának a fentiekben kifejtett jellemzőivel, akkor logikusan adódik a kérdés, hogy mégis miért csorbul ez az alapelv annak ellenére, hogyha a kolízió ennyire látványosan érzékelhető. A kérdés elemzése érdekében jelen fejezetben a sportszféra sajátos jellemzőit vetem össze a szerződési szabadság általános ismérveivel az előző fejezetekben kifejtett gazdasági körülmények fényében, ugyanis e három szempont alapján kapunk átfogó képet a vizsgált problémáról.

11 Kevin K. BYON: *Consumer Behaviour = Encyclopedia of Sport Management*, szerk. PEDERSEN Paul M., Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2021, 98.

12 Lásd GÓSI Zsuzsanna: *A sportoló mint a sportszervezetek különleges erőforrása = Selye János Egyetem 2018-as X. Nemzetközi Tudományos Konferenciájának tanulmánykötete*, szerk. KORCSMÁROS Enikő, Komárno, 2018.

13 SOLOW, ALLMEN VON: *i. m.*, 53.

A hivatásos sportolói szerződések tekintetében a szerződési szabadság érvényesülésével kapcsolatos aggályok alapvetően abból adódnak, hogy kezdetben az állam a „laissez faire” jegyében nem kívánt különösebb módon beleavatkozni a sport szabályozásába. Ezzel párhuzamosan – ahogyan az korábban már említésre került – a sportszervezetek megalkották saját alapszabályaikat és a sportági versenyszabályokat. Ezt követően a sportszervezetek tovább társultak, ezzel létrehozva a nemzetközi sportági szövetségeket, aminek eredményeképpen ezek a szabályok nemzetközi szintre emelkedtek, vagyis az adott sportág „szupranacionális” normáivá váltak. Tehát a sporttevékenységet folytató jogi személyekkel csak az a sportoló léphet szerződéses jogviszonyba, aki egyoldalú jognyilatkozattal aláveti magát ezeknek a szabályoknak.¹⁴ Mindezek mellett az állami szabályozás ugyan kiegészíti az önszabályozás útján létrehozott normákat, azonban a sportszervezetek még ennek ellenére is „elsődleges” normaalkotóként határozzák meg az adott sportágon belül elvárt magatartást, mivel az állami szabályozás leginkább a sport területét érintő bűncselekmények visszaszorítására irányul.¹⁵ Tehát a sportolók szerződésének tartalmával kapcsolatos háttérszabályok megalkotását, illetve módosítását az állam jelentős részben a sportszervezetek szakmai megítélésére hagyja. Ezáltal a sportolók bizonyos kérelmeit, kifogásait, illetve a fegyelmi ügyeket elsődlegesen az adott sportszervezet vagy sportszövetség valamelyik szerve bírálja el.¹⁶ Ily módon a sportszervezetek aránytalanul korlátozzák a sportolókat a szabad akaratuk gyakorlásában.

Mindezek fényében a szerződési szabadság sarokpontjait jelentő követelmények nem feltétlenül teljesülnek megfelelő formában. Ugyanis alapesetben a szerződéskötési folyamatok során a felek magánautonómiája kerül előtérbe, mivel a szerződési szabadság elve mögött álló gazdaságpolitikai elképzelés szerint a kereslet és kínálat egymásra talál, amely egy megfelelően működő, önszabályozó gazdasági mechanizmust teremt. Ezért a „laissez faire, laissez passer” fényében a piacgazdaság alaptétele a szerződési akaratszabadság.¹⁷ Ebből adódóan a szerződéstípusokat illetően a törvényi szabályozás csak iránymutatásokat, illetve ajánlott mintákat fogalmaz meg a felek számára, amelyeket szabadon formálhatnak igényüknek és akaratuknak megfelelően akár oly mértékben is, hogy a felek ezáltal vegyíthetik az egyes szerződéstípusok elemeit az adott szerződésben.¹⁸ Ez a megközelítés abból ered, hogy a törvényhozó alapvetően nem képes teljes mértékben átfogóan felmérni a felek igényeit az összes szerződéstípusra kiterjedően. Ezért nem lehetséges törvényi szinten a felek szándékainak egyenként teret engedni, mivel a kötelező szabályozás alkalmazása következtében tiltás vonatkozna az olyan szerződéses tartalmakra is, amelyek tekintetében a tilalom egyáltalán

14 SÁRKÖZY: *A sport: i. m.*, 213–216.

15 Larisa I. ZAKHAROVA, Timur E. MENIK: *Some reflections on regulating professional sports in integration associations: A sphere of autonomy or an object of the union law regulation?* Comparative Law Review, 2020/26, 282–283.

16 SÁRKÖZY Tamás: *Regulation in Sport as a Borderline Case between State and Law Regulation and Self-Regulation*, Acta Juridica Hungarica, 2001/3–4, 160.

17 MISKOLCZI BODNÁR Péter: *Kógencia és diszpozitivitás a szerződési jogban*, Gazdasági Jog, 2023/1–2, 41–46, 42.

18 VÉKÁS Lajos: *A diszpozitív szabályozás elve és az elv kérdőjelei a gyakorlatban*, Magyar Jog, 2018/7–8, 385–391, 386.

nem lenne indokolt. Ezért jogtechnikai szempontból hatékonyabb a felek szabadságát ott korlátozni kötelező szabályozás útján, ahol az feltétlenül indokolt.¹⁹

Azonban jelen esetben a felek magánautonómiája pontosan a rendeltetésével ellentétes hatást vált ki, hiszen az alapelv által biztosított lehetőségek alapján a sportszervezetek a saját szerződési szabadságuk jegyében formálják a szerződések tartalmát szinte egyoldalúan. Tulajdonképpen a szerződési szabadság az eredeti céljának megfelelően akkor érvényesülhet, ha mindkét fél jóhiszeműen, az észszerű határok mentén gyakorolja az őt megillető autonómiát, figyelemmel az elv rendeltetésére. Amint valamelyik fél ezeket a határokat átlépi és a szerződés tárgyát képező tevékenységből, illetve a szolgáltatás jellegéből adódó körülményeket – jelen esetben a sportszféra önszabályozását – kihasználja, a szerződési szabadság jegyében a saját akarata alá vonja a másik fél szerződéskötéssel kapcsolatos lehetőségeit is. A magánjogi rend elvárása szerint pedig az érdekelt egyének rendezik a magánéleti viszonyaikat. Abban az esetben, ha a felek egy felmerülő életviszonnyal kapcsolatos kérdéseket nem rendeztek, a törvény hézagpótló jelleggel kiegészíti a felek által meghatározott feltételeket. Azonban ezektől a diszpozitív rendelkezésektől a felek eltérhetnek, mivel minden ilyen szabály tényállási eleme, hogy csak abban az esetben alkalmazandó, amennyiben a felek nem rendelkeznek eltérően.²⁰

Ez az alapelv tulajdonképpen lehetőséget biztosít a sportszervezetek számára az akaratuk kiterjesztésére, hiszen a szerződéses jogviszony egyik feleként megilleti őket a magánautonómia, amelynek következtében maguk rendezhetik a sporttevékenységre irányuló jogviszonyok tartalmát a sportolókkal. Ideális helyzetben a sportolóknak hasonló pozícióban kellene részt venniük a szerződések tartalmának kialakításában, viszont a sportszervezetek ragaszkodnak az általuk meghatározott feltételekhez, és nem egyeznek bele attól eltérő tartalomba. Ily módon ez úgy is értelmezhető, hogy a sportolók felvetéseivel szemben automatikusan elutasító magatartást gyakorolnak már azelőtt, hogy egyáltalán bármilyen szerződéses feltételre irányuló igényt fogalmazna meg egy játékos. A korábbiakban bemutatott gazdasági környezet miatt pedig a sportolók kénytelenek elfogadni ezt a szerződéses pozíciót, amely beleegyezés legitimálja ezt a gyakorlatot. Tehát két lehetőség áll a sportolók előtt, miszerint vagy elfogadják a feltételeket a sporttevékenység folytatásának érdekében, vagy nem vetik alá magukat az előre rögzített kikötéseknek, aminek következtében nem léphetnek pályára, ezért nem tudják a hivatásukat gyakorolni. Tulajdonképpen a sportszféra önszabályozása által létrehozott normák szinte általános szerződési feltételként jelennek meg a sporttevékenységre irányuló jogviszonyokban,²¹ amelyek előre determinálják a szerződések tartalmának egy részét anélkül, hogy a sportolóknak lehetőségük lenne az egyes feltételekről érdemben tárgyalniuk.

Mindezek alapján megfigyelhető egy kiegyensúlyozatlan viszony a felek között, amely önmagában a munkaviszony esetében nem is lenne szokatlan jelenség, hiszen a sportolók – a megbízási szerződés mellett – munkaszerződés alapján is folytathatnak

¹⁹ Uo.

²⁰ SZLADITS Károly: *A magyar magánjog vázlatja*, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, Budapest, 1933. (negyedik átdolgozott kiadás), 41.

²¹ NEMES András: *A sportjog a jogelméleti „hitviták” kereszttüzeiben = Tanulmányok Dr. Tóth Károly címzetes egyetemi tanár 70. születésnapjára*, szerk. TÓTH Judit, SZTE ÁJK, Szeged, 2015, 474.

hivatásos sporttevékenységet, ezért alapvetően a sportoló alárendelt pozíciója ebben az esetben érthető. Ugyanis a munkajog egy gazdaságilag kiszolgáltattott tevékenységre irányuló, alá-fölé rendelt jogviszony normáit foglalja keretbe. Azonban ennek ellenére még a munkajog relációjában is érvényesülnie kell a szerződési szabadságnak, mivel a polgári jog szabályozási környezete lenyomatot hagyott a munkajog normarendszerében. Ezzel kapcsolatban Bodó László úgy fogalmaz, hogy a munkajog „*A polgári jogból (közelebbről a kötelmi jogból) vált ki a speciális tárgya miatt, de a polgári jog, mint anyajog, egyfajta 'gravitációs központként' szolgál, amihez kapcsolódik nemcsak a munkajog, hanem a belőle kivált többi magánjogi jogág (pl. családjog). [...] Noha a munkajog áttöri a klasszikus magánjog határait tárgyának jellegzetessége folytán, attól még a magánjog részét (is) képezi. Lévéen a magánautonómia kifejeződési formája marad, ami a szerződéses elv bázisát képezi, s ez tipikusan a magánjogi jogviszonyok sajátja.*”²² Tehát a munkajog szabályozásának az egyedi jellege abban rejlik, hogy a felek nem egyenragú pozíciót töltenek be a jogviszonyban, azonban a normarendszer ezt igyekszik kompenzálni. Mindez a jogviszonyba kötelezően beemelő kógens normák által történik, amelyek direkt módon a gyengébb felet hivatottak védeni. Ennek ellenére a munkajog mégsem válik el a polgári jogtól, hiszen önmagában ez nem teremt ellentétet a kötelmi jog alapját képező szerződési szabadság elvével, mivel a munkajog keretében a felek akaratautonómiája csak ezen szabályozási mód segítségével biztosítható.²³ Ennek a megállapításnak az értelmében a szerződéses szabadsággal szemben lehetséges korlátokat állítani, amennyiben azok az alapelv eredeti rendeltetésének érvényesülését segítik elő. Így a sportolói jogviszony keretében sem lenne alapvetően szokatlan megoldás a szerződési szabadsággal szemben bizonyos korlátok meghatározása. Ezért meglátásom szerint a témakörrel kapcsolatos kérdések, illetve problémák relevanciája sokkal inkább abból ered, hogy az előbbieken említett korlátok megszabása nem feltétlenül összeegyeztethető a szerződési szabadság rendeltetésével, ugyanis az alapelvek korlátozásakor is figyelembe kell venni bizonyos szempontokat a felek érdekeire való tekintettel. Továbbá a korlátok egy része nem a kógens normákból ered, hanem a jogviszonyban szereplő egyik fél – jelen esetben megbízó vagy munkáltató sportszervezet – túlzottan kiterjedt monopolpozíciójából és piaci magatartásából. Emiatt indokolt megvizsgálni a jogintézmény korlátozhatóságának indokait és sarkpontjait, hogy a sportolók jogviszonyának a tekintetében is fennállnak-e a legitím kritériumok.

4. A szerződési szabadság korlátozásának határai és lehetséges indokai

Amennyiben a szerződési szabadság korlátozását vizsgáljuk, előjáróban érdemes vetni egy pillantást a korlátozás tárgyára. Ennek fényében a szerződési szabadság jogintézménye a következő elemekből áll össze: szerződési akarat szabadsága (elhatározás

22 Bodó László: *A polgári jog és munkajog összehasonlítása az alapelvek tükrében*, Debreceni Jogi Műhely, 2012/4, 13–21, 13.

23 Bodó: *i. m.*, 14.

szabadsága a szerződéskötésre irányulóan), a szerződő partner megválasztásának szabadsága, a szerződési típus megválasztásának szabadsága, a szerződési tartalom kialakításának szabadsága.²⁴ Tehát a korlátozás során ezeknek az aspektusoknak az egyikét vagy összességét szorítjuk szorosabb keretek közé. Ezért egy jogintézmény korlátozása során elkerülhetetlen a korlátozás alapjául szolgáló indokok meghatározása és mérlegelése.

Elsődlegesen fontos kiemelni – ahogy arra Vékás Lajos tanulmányában²⁵ rámutat az Alaptörvény hatálybalépése előtt hozott alkotmánybírói határozatok tükrében –, hogy a szerződési szabadság önálló alkotmányos jognak tekintendő,²⁶ azonban nem minősül alkotmányos alapjognak, ezért nem irányadó rá az alkotmányos értékrendben helyet foglaló jogosultságokra jellemző sérthetlenségi és érinthetlenségi alkotmányos tétel, ebből adódóan a jogintézmény tartalmát illetően végső esetben korlátozható, amennyiben annak alkotmányos indokai fennállnak.²⁷ Az Alaptörvény hatálybalépését követően is megerősítette az Alkotmánybíróság ezt a tételt határozatában, amelyben rámutatott, hogy ugyan az Alaptörvény az Alkotmány 9. § (1) bekezdéséhez képest nem utal kifejezetten a piacgazdaságra. Azonban ez a szövetszerű változás nem jelenti azt, hogy a szerződési szabadság ne élvezné továbbra is az Alaptörvény védelmét, ugyanis a jogintézmény szoros kapcsolatban áll a vállalkozás szabadságával. Mindez abból vezethető le, hogy az Alkotmánybíróság gyakorlata szerint a piacgazdaság két létfontosságú eleme a vállalkozás és a verseny szabadsága.²⁸ Ezzel kapcsolatban fontos megjegyezni, hogy a szerződési szabadság nem érinthetetlen és korlátozhatatlan, ezért a közjogi beavatkozás nem rendíti meg a bizalmat a szerződések kötőerejében, továbbá nem sérti a *pacta sunt servanda* elvének érvényesülését, tehát a jogbiztonság és a szerződési szabadság sem sérül ezáltal.²⁹ Azonban a korlátozások összességének és mértékének tekintetében nehéz támpontokat találni oly értelemben, hogy e vonatkozásban nincsenek konkrét alkotmányos szabályok, illetve törvényi előírások.³⁰ Egyes álláspontok szerint azonban a szerződési szabadság korlátait az alkotmány normái jelentik, mivel az alkotmányos alapjogoknak a szerződő felek közvetlenül a címzettjei. Ezzel szemben álló megközelítés pedig a feleket az alkotmányos alapjogok közvetett címzettjeinek tekinti, hiszen közvetlen címzett csak a törvényhozó és a bíróság lehet, ezáltal a bíróságot az alkotmányos korlátozást tartalmazó magánjogi törvényt alkalmazza,

24 LENKOVICS Barnabás: *Szerződési szabadság – alkotmányos nézőpontból = Liber amicorum: studia Gy. Boytha dedicata: ünnepi dolgozatok Boytha György tiszteletére*, szerk. KIRÁLY Miklós, GYERTYÁNFY Péter, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, Budapest, 2004, 247–254, 250.

25 VÉKÁS Lajos: *A szerződési szabadság alkotmányos korlátai*, Jogtudományi Közlöny, 1992/2, 53–60, 55.

26 13/1990. (IV. 18.) AB hat.; 4/1191. (II. 16.) AB hat.; 32/1191. (VI. 6.) AB hat. 15/1994. (III. 10.) AB hat.; 25/1994. (V. 10.) AB hat.; 39/1994. (VI. 30.) AB hat.; 16/1995. (III. 13.) AB hat.; 66/1995. (XI. 24.) AB hat.; 74/1995. (XII. 15.) AB hat.; 42/1996. (X. 9.) AB hat.

27 61/1993. (XI. 29.) AB hat.; 32/1991. (VI. 6.) AB hat.; 15/1994. (III. 10.) AB hat.; 66/1995. (XI. 24.) AB hat.

28 3192/2012. (VII. 26.) AB határozat [18]-[19].

29 3048/2013. (II. 28.) AB határozat [36].

30 LENKOVICS: *i. m.*, 250.

amennyiben az szükséges.³¹ Tehát Magyarország vonatkozásában az Alkotmánybíróság határozatai adnak némileg iránymutatást abban, hogy a szerződési szabadság elvéből eredő akaratautonómia miként és mennyiben korlátozható. Lévén, hogy a szerződési szabadság nem alkotmányos alapjog, hanem alkotmányos jog, ezért ebben az esetben a korlátozás akkor minősül alkotmányellenesnek, ha az önkényes és indokolatlan, mivel a norma ilyenkor sérti az emberi méltósághoz való jogot, ugyanis ez azt jelenti, hogy a felek érdekeit nem azonos méltányossággal mérlegelték.³² Tehát a szerződési szabadság és az általános cselekvési szabadság viszonyát alapul véve megállapítható, hogy a szerződési szabadság joga végső soron levezethető az emberi méltósághoz való jogból, ami nem vonja maga után a jogintézmény korlátozhatatlan mivoltát, illetve az azzal járó alapjogi védelmet.³³

Amennyiben összevetjük a szerződési szabadságnak a fentiekben áttekintett ismérveit a hivatásos sportszférában uralkodó gyakorlattal, a probléma tompulni látszik a tekintetben, hogy a szerződési szabadság korlátozható, ezért az egyik fél akaratának korlátozása nem feltétlenül okoz sérelmet. Azonban az továbbra is kérdéses, hogy a felek akaratautonómiája meddig terjedhet egymással szemben, illetve egy-egy szerződéses feltétel kikötése vagy a szerződések tartalmának meghatározására irányuló gyakorlat milyen mértékben korlátozhatja az adott fél szerződéskötési szabadságát, illetve alaposnak bizonyul-e a korlátozás indoka. Azt mindenképpen fontos leszögezni – visszautalva a korábbiakban kifejtettekre –, hogy a közjogi beavatkozás nem sérti a felek szerződéskötési szabadságát, azonban a sportszféra esetében nem teljesen erről van szó, ugyanis a sportvilág önszabályozásának tekintetében nem állami beavatkozásról van szó, hanem magánjogi jogalanyoknak minősülő piaci résztvevők üzleti gyakorlatáról, amely kiváltja a szerződési szabadság elvének a korlátozását. Pontosabban arról van szó ebben az esetben, hogy a sportszférában a sportszövetségek által hozott szabályok szinte mindig kötelező erővel bírnak. Ebből adódóan ezeknek a szabályoknak a jellege és megítélése vita tárgyát képezi, hiszen nem az állam által alkotott kógens normákról beszélünk – amelyek útján alapesetben lehetséges lenne a szerződési szabadság korlátozása –, hanem egy jogviszony alanya által alkotott szabályzatról.³⁴ Ezért a vizsgálódás következő lépéseként arra kell kitérni, hogy az ily módon történő korlátozás – amely nem minősül legitim állami intervenciónak – indokoltnak és szükségesnek tekinthető-e, valamint alkotmányos keretek között valósul-e meg. Ehhez az elemzéshez kiváló alapként szolgálnak a gyakorlatból származó jogviták és azok körülményeinek az áttekintése.

Az önszabályozásból eredő vitás rendelkezéseknek a terjedelmét és tartalmát kiálván jelenítik meg azon szövetségi szabályzatok, amelyek alapján a sportszövetségek

31 TÖRÖK ÉVA: *A szerződési szabadság értelmezésének lehetséges aspektusai*, Jogtudományi Közlöny, 2012/1, 40–45, 44. A szerző az alábbi szerzők álláspontjait ütközteti. Előbbi álláspont képviselője LEHOCZKYNÉ KOLLONAY Csilla: *Kezdeti lépések a foglalkoztatási diszkrimináció bírósági gyakorlatában*, Fundamentum, 1998/4, 91–95; utóbbi álláspont képviselői SÓLYOM László: *Az ombudsman „alapjog-értelmezése” és „normakontrollja”*, Fundamentum, 2001/2, 14–23; illetve VÉKÁS Lajos: *A szerződési szabadság alkotmányos korlátai*, Jogtudományi Közlöny, 1992/2, 53–60.

32 66/1995. (XI. 24.) AB határozat [III. 9.].

33 3298/2014. (XI. 11.) AB határozat [28.]; 8/2014. (III. 20.) AB határozat [94.].

34 KOVÁCS Máté: *A járványügyi helyzet hatása a sportolói szerződésekre*, Sportjog, 2020/4, 7–11, 8.

akár kizárhatják azt is, hogy a sportolók az adott sportszövetség érdekeivel ütköző egyéb tárgyú szerződéseket kössenek. Ehhez kapcsolódóan az Éles József kézilabda-játékost érintő eset kiváló példaként szolgál, ugyanis a vele kötött egyéni szponzorációs szerződés keretében kötelezettséget vállalt arra, hogy minden mérkőzésen más sportszergyártó cipőjét viseli. Azonban a Magyar Kézilabda Szövetség egy konkurens gyártóval kötött szerződést ugyanerre a célra, ezért kötelezte a sportolót, hogy az általa kötött szerződésben meghatározott cipőt viselje a meccseken. Ezenfelül az Olimpiai Charta is szigorú módon rendelkezik a reklámokra irányuló megállapodások tekintetében, ugyanis ezáltal biztosítja a NOB számára a reklámszerződések kizárólagosságát.³⁵

Ily módon vitathatatlanul szűkebb keretek közé szorul a szerződési szabadság és a cselekvési szabadság érvényesülése a sportolók szemszögéből. Alapesetben pedig egy jogviszony alanya szabadon köthet további szerződéseket harmadik személlyel, hiszen az akaratautonómiából ez következne logikusan,³⁶ azonban a játékost foglalkoztató sportklub a sportszövetségben betöltött tagságán keresztül elfogadta a sportszövetség szabályzatát, amely ezáltal kihat a sportoló és a sportklub közötti jogviszonyra is. Tehát a kérdés az, hogy ennek a lépcsőzetes folyamatnak keresztül érvényesülő szabályzatnak a hatásköre meddig terjedhet.

Hasonló esetek vonatkozásában az Európai Bíróság vizsgálta a sportszövetségi szabályzatok és a közösségi jog összeegyeztethetőségét. A kérdés eldöntését arra az aspektusra alapította, miszerint korlátozzák-e a versenyt ezek a szabályzatok, illetve a korlátozásnak vannak-e gazdasági következményei. Amennyiben a válasz nemleges volt vagy a korlátozás a sport jellegére való tekintettel indokoltnak bizonyult, az Európai Bíróság a közösségi kompetencia hiányát állapította meg – a sport sajátos jellegű szabályozására hivatkozva –, vagy a korlátozást a közösségi joggal összeegyeztethetőnek ítélte.³⁷ Amennyiben a vizsgálat eredménye igenlő válasz volt, a sportszervezetek által meghatározott előírásokat ellentétesnek minősítette a közösségi joggal (pl.: Bosman-, Kolpak-ügy).³⁸ A Bíróság ugyan fontos szempontokat jelölt meg a kérdés eldöntésének körében, azonban a gyakorlata tovább bonyolította a problémakört a tekintetben, hogy az eltérő döntések alapján csak annyit jelenthetünk ki biztosan, hogy valóban indokolatlan a sportszövetségek részéről a szerződéses akaratuk ilyen módon történő kiterjesztése bizonyos esetekben. Azonban más élethelyzetekben ugyanakkor a sport speciális jellege és a társadalomban betöltött szerepe elegendő alapot szolgáltat hasonló korlátozó szabályzatok megalkotásához.

35 MIHÁLYI Zsolt: *Jogalkotás a sportban, az állami és civil szféra szabályozási határvitái*, Kodifikáció, 2012/2, 55–81, 76.

36 Természetesen akadnak kivételes esetek, mint például a munkaviszony keretében kikötött versenytilalmi megállapodás. Azonban egy ilyenfajta megállapodás megkötése is a felek akaratszabadságán és konszenzusán alapszik, amelyet a közöttük fennálló munkaviszonyra tekintettel kötnek. Lásd PRUGBERGER Tamás, ZACCARIA Márton Leó: *A versenytilalmi megállapodás elméleti és gyakorlati problémái a megváltozott munkajogi környezetben*, Jogtudományi Közlöny, 2015/5, 244–255; KISS Bettina, GERGELY Katalin: *A versenytilalmi klauzula komparatív bemutatása a nemzetközi gyakorlatban*, Munkajog, 2018/1, 13–20.

37 MIHÁLYI: *i. m.*, 68. Továbbá a szerző rámutat, hogy az Európai Bíróság az alábbi esetekben hasonlóan foglalt állást: Deliege, Walrave és Koch, Lehtonen, Meca Medina és Majcen.

38 *Uo.*

Korábban említettem, hogy a sportolók önkéntes alávetése legitimálja a sport-szféra önszabályozását és ezáltal a sportszövetségek gyakorlatát is a korlátozó szabályzataik megalkotását illetően. Ezen kötelező kikötések körébe tartozik az a gyakori szerződéses feltétel is, amelynek értelmében a sportolóknak alá kell vetniük magukat a választottbírói eljárásnak egy esetleges jogvita esetében. Jelen téma elemzése szempontjából további sarokpontként szolgálhatnak a Pechstein-ügyben³⁹ hozott ítéletek. A Caludia Pechstein doppingvétségéből kialakult jogvita és a majd egy évtizedig húzódo eljárás számos jelentős mozzanata közül egyet mindenképpen szükséges kiemelni a jelenlegi vizsgálódáshoz kapcsolódóan. Az első fokon eljáró Münchener Törvényszék (Landgericht München) előtt a felperes, Claudia Pechstein kártérítési igényt terjesztett elő a doppingvétség következtében kiszabott eltiltásra hivatkozva. Az igényét az International Skating Unionnal (ISU), azaz a Nemzetközi Korcsolyázó Szövetséggel és a Német Gyorskorcsolya Szövetséggel szemben kívánta érvényesíteni. Az ügyben a bíróság megállapította, hogy a felperesnek mint hivatásos sportolónak nem volt érdemben választása, amennyiben a hivatását, illetve megélhetését biztosító tevékenységét folytatva indulni kívánt a világbajnokságon. Ugyanis az induláshoz a választottbírói kikötést tartalmazó regisztrációs lapot alá kellett írnia, mivel nem volt más lehetősége, hiszen a világbajnokság megrendezésére egyedülként az alperes ISU jogosult. Ebből következik, hogy a szövetség monopolpozícióval rendelkezik, amelyből adódóan a sportolónak nem érvényesülhetett az akaratautonómiája. Tehát a szövetség a gazdasági erőfölényét kihasználva kényszerítette rá a sportolót a jognyilatkozat megtételére.⁴⁰

Tehát a Pechstein-ügy vonatkozásában egyértelműen megállapította a bíróság, hogy a szövetség a piaci pozíciójával visszaélve egyoldalúan határozta meg a sportoló és a közte létrejövő jogviszony tartalmát, ami indokolatlanul korlátozta a sportoló szerződési szabadságát. Az ügynek fontos mozzanata az előbbieken hivatkozott döntés, mivel – meglátásom szerint – a bíróság álláspontjából levonhatjuk azt a konklúziót, miszerint az adott verseny típusától függően a sportoló szerződési szabadsághoz fűződő joga sérül, ugyanis a szövetség által gyakorolt korlátozást még a sport sajátos jellege és a társadalomban betöltött szerepe sem indokolja kellőképpen. Ez azonban további kérdéseket vet fel, hiszen ezen analógia mentén megállapítást nyerhetne az is, hogy minden világbajnokságon való részvétel – hasonló feltételek mellett – alaptalanul korlátozza a szerződési szabadság elvének érvényesülését. Úgy is fogalmazhatunk, hogy minden verseny, amelynek a megrendezése egy adott sportszövetség kizárólagos jogosultsága, indokolatlanul korlátozza a szerződési szabadságot. Ilyen típusú versenyekre találunk példát szinte minden sportágban a piramisjellegű strukturális tagozódás miatt. Amennyiben ez az analógia igazolást nyer, úgy a szövetségi szabályzatok egy része, illetve a versenyszervezésre irányuló jogosultságok köre gyökeresen átalakulhat annak

39 Az ügy ismertetését lásd GERŐ Tamás: *Szemelvények a nemzetközi sportdöntőbírói joggyakorlatából: a sportolói biológiai útleveél, mint közvetett bizonyítási módszer érvényesíthetősége*, Sportjog, 2023/2–3, 52–55.

40 LG München I, Urteil vom 26. Februar 2014, Az. 37 O 28331/12, 104–107. Idézi BÀN Dániel: *Tisztességtelen szerződésekkel a tisztességes sportért? Bizonytalankodások a nevezési formanyomtatványban foglalt választottbírói kikötés körül*, Európai Jog, 2021/5, 1–8, 4.

érdekében, hogy az új szabályozási keretrendszer még több teret engedjen a sportolók szerződési szabadságának. E tárgykörben azonban fontos megjegyezni, hogy jelenleg a sportolók akaratautonómiája színtezett módon, piramisjelleggel érvényesül, ugyanis egy adott sportághoz tartozó jogi személyek tekintetében a sportolónak a legfelsőbb szinten található sportági szövetséggel szemben van a legkisebb mozgásteret, hiszen a szövetség szabályzata kiterjed minden alacsonyabb szinten működő sportszervezetre, amelyeknek kötelező igazodnia kell ahhoz. Továbbá a szövetség rendelkezik a legtöbb és legszélesebb jogkörrel, valamint a velük szembeni mozgásteret behatárolja az is, hogy egy adott sportágban csak egy szövetség működhet egyidejűleg, amely vagy országos sportági szakszövetség, vagy országos sportági szövetség.⁴¹ A sportklubokkal szemben azonban már nagyobb mértékben érvényesülhet a sportoló akarata, mivel tényleges választási lehetőség adódik számára oly módon, hogy a különböző sportkluboktól beérkező ajánlatok elfogadásáról dönthet.⁴² Azonban erre vonatkozóan is megállapíthat különböző rendelkezéseket az adott szövetség szabályzata.⁴³

5. Összegzés

A szerződési szabadság elve a jog keretein belül lehetőségét kínálja arra, hogy a felek a szerződéskötési folyamatok során mérlegeljék és összevegyék az érdekeiket, amelyeket a kikötött feltételek, illetve jogkövetkezmények útján szavatolnak. Ebből adódóan a felek jogában áll határozni arról, hogy kívánna-e a másik féllel kölcsönös szolgáltatásokban megállapodni. Mindezt harmadik személyektől függetlenül tehetik meg. Tehát a felek akarata tudatosan meghatározott célok és jogkövetkezmények kiváltására irányul.⁴⁴ A szerződési szabadság fényében a jogrend és ezáltal a jogszabályok feladata, hogy biztosítsák a felek számára az eltérés lehetőségét, vagyis a diszpozitivitást.⁴⁵ Mindennek fényében a felek akaratautonómiájától függ egy adott szerződés megkötése és a szerződéses tartalom kialakítása. Ezekbe az ügyletekbe az állam nem kíván beavatkozni, amennyiben az alapelv eredeti céljának érdekében ez nem szükséges. E tekintetben a hivatásos sportszférában folytatott sporttevékenységre irányuló szerződések esetében is irányadó a felek – a sportolók és sportszervezetek – szerződési szabadsága. Azonban az általános kereskedelmi ügyletekhez képest ez a jogintézmény szembetűnően kevésbé érvényesül a sportvilágban. Ennek egyik oka azon folyamat, amelyből adódóan az eredetileg magánjellegű sporttevékenységből kialakult

41 BH 2022.12.330: Gfv.VI.30.073/2022/7.

42 Kovács: *i. m.*, 9.

43 Bizonyos sportágak tekintetében az ajánlatok elfogadására és átigazolásra irányulóan találunk sportszövetség részéről korlátozásokat. Lásd: Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) Nyilvántartási, Igazolási és Átigazolási Szabályzata [18. §].

44 Franz BIDLINSKI: *Privatautonomie und objektive Grundlagen des verpflichtenden Rechtsgeschäftes*, Springer Verlag, Wien, 1967, 127–129. Idézi SERÁK István: *A szerződéskötésre vonatkozó egyes jogi szabályok és megközelítések a privatautonomia mérlegén*, Iustum Aequum Salutare, 2009/3, 209–229, 212.

45 SERÁK: *i. m.*, 212.

a hivatásos sport és a sport üzleti vetülete. Ugyanis ez a fejlődés olyan monopolstátuszt kölcsönzött a sportszervezetek számára, amelynek köszönhetően önszabályozóvá váltak, és autonóm módon alkotják meg a sportágakra szinte minden esetben kötelezően alkalmazandó szabályokat. Ennek köszönhetően a sportszervezetek egyoldalúan határozzák meg a sportolókkal kötött szerződések bizonyos tartalmi elemeit, ami egyértelműen korlátozza a sportolók szerződési szabadságát. Ezért a kérdés nem az, hogy a szerződési szabadság elve korlátozás tárgya-e vagy sem, hanem az, hogy ezek a meghatározott keretek milyen mértékben tekinthetőek legitimnek és indokoltnak. Hiszen a korlátozás nem legitim állami intervenció eredménye, hanem magánjogi jogalanyok üzleti gyakorlatából ered.

Különösebb módon nem képezi vita tárgyát az sem, hogy a szerződési szabadság korlátozható bizonyos esetekben. A magyar jogrend esetében a korlátozás indokait és tág keretét az Alkotmánybíróság határozatai fogalmazzák meg, amelyek jelentős hangsúlyt fektetnek a piactudományra és a vállalkozás szabadságára, mivel ezekből a szempontokból levezethető a szerződési szabadság érvényesülése. Ebből adódóan, amennyiben az állam biztosítja a piactudományt és a vállalkozás szabadságát, úgy a szerződési szabadság érvényesülését is garantálja a magánszemélyek jogügyletei során. A szerződési szabadság akkor korlátozható, ha a vállalkozás szabadsága, illetve a szabad verseny védelme ezt megkívánja. Ezek alapján felmerül a kérdés, hogy a szerződési szabadság korlátozása a sportszövetségek részéről indokolt, illetve szükséges-e. Mivel a jogállam fontos aspektusát képezi a vállalkozási szabadság, ezért a gazdasági szabadság biztosítása is elengedhetetlen, amely az önkéntes piaci csere lehetőségét jelenti. Tehát a vállalkozások működése nem lehetséges a szerződés szabadsága nélkül, mivel a kínálózó profitlehetőségek felismerése nem elegendő, azokat ki is kell használni.⁴⁶ A sportszféra üzleti vetületére figyelemmel a sportvállalkozásokra is irányadó ez az alapvetés, amely mellett fontos szerepet tölt be a felek akaratautónómiaja a szerződéskötés folyamata során. Mindezek azonban ellentétes hatást váltanak ki a szerződési szabadság eredeti rendeltetéséhez képest a sportszövetségek magatartásából adódóan. Ez azt jelenti ugyanis, hogy a sportszövetségek az akaratszabadság által biztosított lehetőségeken keresztül terjesztik ki a saját akaratukat, amely a szemben álló sportolók döntési opcióit korlátozzák.

A szerződési szabadság korlátozásáról és az ezt kiváltó szabályok indokoltságáról találunk iránymutató bírósági döntéseket, amelyek további számos kérdést vetnek fel. A vizsgált kérdéskörben való előrelépések akár jelentős mértékben megváltoztathatják a sportszférának a jelenlegi berendezkedését és gyakorlatát. Ezért a döntések meghozatalával kapcsolatban óvatosnak kell lenni. Lehetséges, hogy a kérdésekben való állásfoglalást legvégső soron jogpolitikai szempontokra kell alapítani, mintsem dogmatikai irányvonalakra. Ez azt jelenti, hogy figyelembe kell venni az eshetőségét annak is, hogy a sportolók akaratának lehetséges térnyerése – a hosszú idők megszokott gyakorlata után – milyen hatást váltana ki, ugyanis az önszabályozással kapcsolatos paradigmaváltás következtében meginoghat a sportszféra és a köré épült ipar. Hiszen

46 TÖRÖK ÉVA: *A szerződési szabadság gazdaságsszabályozó szerepe*, Debreceni Jogi Műhely, 2014/1–2.

a szabályozás átformálódásából adódó új lehetőségek elindíthatnak olyan tendenciákat és azzal járó követeléseket, illetve igényérvényesítési hullámokat, amelyekkel az eddigi berendezkedés nem tud lépést tartani.

Irodalomjegyzék

1. BÁN Dániel: *Tisztességtelen szerződésekkel a tisztességes sportért? Bizonytalankodások a nevezési formanyomtatványban foglalt választottbírói kikötés körül*, Európai Jog, 2021/5, 1–8.
2. BIDLINSKI: *Privatautonomie und objektive Grundlagen des verpflichtenden Rechtsgeschäftes*, Springer Verlag, Wien, 1967, 127–129.
3. BODÓ László: *A polgári jog és munkajog összehasonlítása az alapelvek tükrében*, Debreceni Jogi Műhely, 2012/4, 13–21.
4. Kevin K. BYON: *Consumer Behaviour = Encyclopedia of Sport Management*, szerk. Paul M. PEDERSEN, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2021.
5. Robert CASE: *Entrepreneurship = Encyclopedia of Sport Management*, szerk. Paul M. PEDERSEN, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2021.
6. GERŐ Tamás: *Szemelvények a nemzetközi sportdöntőbírói joggyakorlatából: a sportolói biológiai útlevel, mint közvetett bizonyítási módszer érvényesíthetősége*, Sportjog, 2023/2–3, 52–55.
7. GÓSI Zsuzsanna: *A sportoló mint a sportszervezetek különleges erőforrása = Selye János Egyetem 2018-as X. Nemzetközi Tudományos Konferenciájának tanulmánykötete*, szerk. KORCSMÁROS Enikő, Komárno, 2018.
8. KISS Bettina, GERGELY Katalin: *A versenytilalmi klauzula komparatív bemutatása a nemzetközi gyakorlatban*, Munkajog, 2018/1, 13–20.
9. KOVÁCS Máté: *A járványügyi helyzet hatása a sportolói szerződésekre*, Sportjog, 2020/4, 7–11, 8.
10. LEHOCZKYNÉ KOLLONAY Csilla: *Kezdeti lépések a foglalkoztatási diszkrimináció bírói gyakorlatában*, Fundamentum, 1998/4, 91–95.
11. LENKOVICS Barnabás: *Szerződési szabadság – alkotmányos nézőpontból = Liber amicorum: studia Gy. Boytha dedicata: ünnepi dolgozatok Boytha György tiszteletére*, szerk. KIRÁLY Miklós, GYERTYÁNFY Péter, ELTE ÁJK Polgári Jogi Tanszék, Budapest, 2004, 247–254.
12. MIHÁLYI Zsolt: *Jogalkotás a sportban, az állami és civil szféra szabályozási határvidékei*, Kodifikáció, 2012/2, 55–81.
13. MISKOLCZI BODNÁR Péter: *Kógencia és diszpozitivitás a szerződési jogban*, Gazdasági Jog, 2023/1–2.
14. NEMES András: *A sportjog a jogelméleti „hitviták” kereszttüzeiben = Tanulmányok Dr. Tóth Károly címzetes egyetemi tanár 70. születésnapjára*, szerk. TÓTH Judit, SZTE ÁJK, Szeged, 2015.
15. PRUGBERGER Tamás, ZACCARIA Márton Leó: *A versenytilalmi megállapodás elméleti és gyakorlati problémái a megváltozott munkajogi környezetben*, Jogtudományi Közlöny, 2015/5, 244–255.
16. SÁRKÖZY Tamás: *A sport, mint az állami-jogi és az önszabályozás határterülete*, Állam- és Jogtudomány, 2000/3–4.
17. SÁRKÖZY Tamás: *A hivatásos sport gazdasági jogi alapkérdései Magyarországon*, Gazdaság és Jog, 2000/7–8.

18. SÁRKÖZY Tamás: *Regulation in Sport as a Borderline Case between State and Law Regulation and Self-Regulation*, Acta Juridica Hungarica, 2001/3–4.
19. SERÁK István: *A szerződéskötésre vonatkozó egyes jogi szabályok és megközelítések a privát-autonómia mérlegén*, Iustum Aequum Salutare, 2009/3, 209–229.
20. JOHN SOLOW, PETER ALLMEN VON: *Performance expectation, contracts and job security = Research Handbook of Employment Relations in Sport*, szerk. Michael BARRY, James SKINNER, Terry ENGELBERG, Edward Elgar Publishing, Cheltenham, 2016.
21. SÓLYOM László: *Az ombudsman „alapjog-értelmezése” és „normakontrollja”*, Fundamentum, 2001/2, 14–23.
22. SZLADITS Károly: *A magyar magánjog vázlata*, Grill Károly Könyvkiadó Vállalata, Budapest, 1933. (negyedik átdolgozott kiadás)
23. TÖRÖK Éva: *A szerződési szabadság gazdaságsszabályozó szerepe*, Debreceni Jogi Műhely, 2014/1–2.
24. VÉKÁS Lajos: *A diszpozitív szabályozás elve és az elv kérdőjelei a gyakorlatban*, Magyar Jog, 2018/7–8.
25. VÉKÁS Lajos: *A szerződési szabadság alkotmányos korlátai*, Jogtudományi Közlöny, 1992/2, 53–60.
26. TÖRÖK Éva: *A szerződési szabadság értelmezésének lehetséges aspektusai*, Jogtudományi Közlöny, 2012/1, 40–45.
27. ZAKHAROVA, Larisa I., MENIK, Timur E.: *Some reflections on regulating professional sports in integration associations: A sphere of autonomy or an object of the union law regulation?* Comparative Law Review 26/2020.

További források

European Commission: *The European Model of Sport*

T/3371. számú törvényjavaslat indokolással – a sportról szóló 2004. évi I. törvény módosításáról
LG München I, Urteil vom 26. Februar 2014, Az. 37 O 28331/12, 104–107.

BH 2022.12.330: Gfv.VI.30.073/2022/7.

Magyar Labdarúgó Szövetség (MLSZ) Nyilvántartási, Igazolási és Átigazolási Szabályzata

Alkotmánybírósi határozatok

13/1990. (IV. 18.) AB hat.; 4/1191. (II. 16.) AB hat.; 32/1191. (VI. 6.) AB hat. 15/1994. (III. 10.) AB hat.; 25/1994. (V. 10.) AB hat.; 39/1994. (VI. 30.) AB hat.; 16/1995. (III. 13.) AB hat.; 66/1995. (XI. 24.) AB hat.; 74/1995. (XII. 15.) AB hat.; 42/1996. (X. 9.) AB hat.; 61/1993. (XI. 29.) AB hat.; 32/1991. (VI. 6.) AB hat.; 15/1994. (III. 10.) AB hat.; 66/1995. (XI. 24.) AB hat.; 3192/2012. (VII. 26.) AB hat.; 3048/2013. (II. 28.) AB hat.; 66/1995. (XI. 24.) AB hat.; 3298/2014. (XI. 11.) AB hat.; 8/2014. (III. 20.) AB hat.